

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת עבודה זרה כ"ז
פרשת משפטים | י"ט-כ"ה בשבט (4-10 לפברואר)

דף כ': "לא תחנם"

התורה בספר דברים מצוה את בני ישראל שלאחר שיכנסו לארץ ישראל ויבכשוה מידי אומות העולם – עליהם לקים את הציוו של "לא תחנם" – "לא תחנם" מלשון חניה. אסור לתת לאומות העולם לחנות, להשתקע, בקרקע של ארץ ישראל.

הארץ ניתנה לבני ישראל בלבד ואסור למכור חלקים ממנה לעם אחר. במסכת גיטין נאמר כי כדי לגאול את הארץ מידי נוכרים – מותר לקנות מהם בתים ושדות אפילו בשבת. כמוכן שאסור לכתוב בשבת את שטר המקירה, אבל מותר לומר לנוכרי שיכתוב את שטר המקירה. רש"י מסביר שמותר לעשות זאת כדי להגביר את ישוב ארץ ישראל.

דף כ"א: בית מרחץ ושדה

זכריה ונחמיה התגוררו בככל לפני שנים רבות. באחד הימים הגיע נוכרי בכלי וביקש לשכור מזכריה בית מרחץ ציבורי שהיה שייך לזכריה. חברו נחמיה עמד לידו ואמר לו בעדינות: כדאי לשאול את הרב. הלך זכריה לגבר אצל הרב אם מותר הדבר, והרב אמר לו שרפן שמעון בן גמליאל אומר שאסור להשכיר בית מרחץ לנוכרי, כי הנוכרי יפעיל את בית המרחץ גם בשבתות, ויחשבו שהיהודי שבית המרחץ שייך לו מחלל שבת.

אחרי ימים אחדים נודע לזכריה שנחמיה השכיר את השדה שלו לנוכרי. התפלא זכריה: מדוע בית מרחץ אסור ושדה מותר?

הסביר לו הרב: בית מרחץ לא רגילים לשכור, ולכן כשהוא יפעל בשבת אנשים יחשבו שאתה מחלל שבת, אבל שדות רגילים לשכור, וכאשר יראו שעובדים בשדה בשבת אנשים יבינו שלא אתה שלחת את הפועלים, אלא השכרת את השדה לנוכרי.

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת עבודה זרה דף כ"ד

"וישנה הפרות בדרך על דרך בית שמש במסעה אחת הלכו הלה ונעו... מאי וישנה? אמר רבי יוחנן משום רבי מאיר: שאמרו שירה. ורב זוטרא בר טוביה אמר רב: שישרו פניהם כנגד ארון ואמרו שירה"

מחוררתא – ברור הדבר
רמיזא – רמז

א

הסבר: בספר שמואל מסופר שהפלשתים שמו את ארון הברית על עגלה רתומה לפרות, והפרות הוליכו אותו בדרך בית שמש. חכמים מדייקים מלשון הכתוב שנעשה נס והפרות אמרו שירה.

על המפה

בית שמש

בית שמש היא עיר במחוז ירושלים, במקום בו התקיים יישוב כבר בתקופה הכנענית. העיר נזכרת בתנ"ך ובדברי חז"ל, אולם העיר העתיקה נחרבה בידי נבוכדנאצר מלך בבל. במלחמת העצמאות הקים הצבא המצרי משלט באזור, ולאחר שנכבש בידי צה"ל במהלך מבצע החר, הוקמה עליו העיר בית שמש המודרנית. העיר הוקמה ב-כ"ז בכסלו תשי"א (6 בדצמבר 1950) בתור "מעברת הר טוב", ובשנת תשי"ג (1953) שונה שמה לבית שמש. בתחילה גרו בה בעיקר עולים מאיראן, עיראק, צפון אפריקה, ורומניה ובמהלך השנים הגיעו לעיר גם עולים מאתיופיה, רוסיה וארצות הברית. בשנת תשנ"א (1991) קיבלה בית שמש מעמד של עיר. בשנות ה-90 החלו להתיישב בעיר חרדים רבים, בעיקר בשכונות רמת בית שמש והקריה החרדית כיום גרים בעיר יותר מ-94,000 תושבים.

בית שמש העתיקה על רקע העיר החדשה
(ד"ר אבישי טייכר, Wikipedia)

דף כ"ב: שותפות עסקית

איש עסקים גוי ואיש עסקים יהודי רצו לקנות בשותפות קרקע במקום מרכזי, על מנת להשכיר אותה בכל יום לרוכלים שמציעים את מרכולתם לעוברים ולשבים.

התיעץ איש העסקים היהודי עם רבו כיצד נוהגים במקרה זה על פי ההלכה. הוא זכר **שישנן הלכות שונות לגבי שותפות עם נוכרים**, והרב אכן הורה לו כך:

עליך לסכם עם השותף שלך שחלוקת הרוחים היא לפי ימים, למשל: ימים ראשון, שני, שלישי וחצי רביעי - שלך, וחצי יום רביעי, וימים חמישי, שישי ושבת - שלו. אם לא תסכם איתו לפני כן, אלא תעשו הסכם כללי על חלוקת הרוחים, אתה תפסיד מפני שכיום השבת הוא יעבוד בעבורך והדבר אסור. לפיכך את כל רווחי יום השבת יקבל השותף הנוכרי, ואתה תחלוק עמו רק ברוחי יתר ימות השבוע. אבל אם מלכתחילה אתה מסכם עמו שיום שבת שיהיה לו וינגד זה יום אחר בשבוע שיהיה לך - גם זו אפשרות טובה.

דף כ"ג: "ולפני עור לא תתן מכשל"

בספר ויקרא מופיע הציוי: **"ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני ה'"**. בדף זה עוסק התלמוד בהלכות אחדות שמקורן באיסור **"לפני עור"**, כגון:

א. אסור להניח מכשול שעלול להזיק לאילת, לגופו או למזונו.

ב. אסור להכשיל אדם אחר בעברה.

ג. אסור לאדם להעניק לחברו עצמה שאינה הגונה.

כל אלו נכללים בהגדרה של **"לפני עור"**, וצריך להיזהר מלעשות את הדברים הללו ולהכשיל אנשים אחרים.

דף כ"ד: מתי ארע המעשה עם דמא בן נתינה?

דמא בן נתינה היה נוכרי אנקלוני שבכרשותו היו אבנים יקרות. כאשר נזקקו חכמי ישראל לאבנים יקרות לאפוד של הפכה הגדול, הם באו לקנות ממנו במזון רב, אך הוא סרב למכור להם, כי המפתח של התכה של האבנים היה מונח תחת ראשו של אביו הישן, והוא לא רצה להעירו. בשכר זאת נולדה לו פרה אדומה, שגם היא יקרה, והוא הרויח ממון רב ממכירתה.

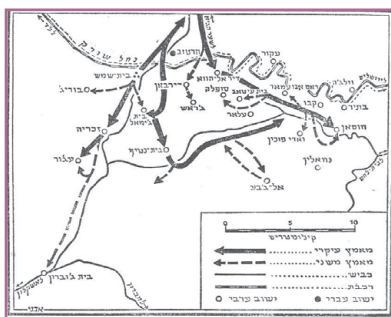
מתי ארע מעשה זה?

בעלי התוספות כותבים **שהוא ארע בתקופת בית שני. מפני שבתקופת בית המקדש הראשון לא שחטו פרה אדומה, אלא הוסיפו להשתמש באפר שעשה משה רבנו, עד ימי עזרא הסופר - מקים בית המקדש השני.**

★ | מן ההיסטוריה

"מבצע ההר"

"מבצע ההר" נערך במלחמת העצמאות נגד הכוחות המצריים בחזית ירושלים, והיה אחד המבצעים האחרונים במלחמה בגזרה זו. מטרת המבצע היו ריתוק הכוחות המצריים כסיוע למבצע יואב, והרחבת השליטה הישראלית בפרוזדור ירושלים. המבצע החל בכיבוש המשלט המשותף, שבו ישבו במשך מספר חודשים חיילי חטיבת הראל כשהם מרוחקים כ-60 מטר בלבד מהמצרים. בהמשך נכבשו יישובים ערביים נוספים. **כוחות חטיבת הראל בפיקודו של יוסף טבנקין נעו מכפר לכפר במשך 3 ימים וכמעט לא נתקלו בהתנגדות, משום שמפקדיהם של החיילים המצרים נטשו אותם.** עם תחילת המבצע עזבו התושבים הערבים את בתיהם, ובמהלך המבצע פוצצו חלק מהבתים בכפרים כדי למנוע את תפיסתם חזרה בידי האויב. בעקבות המבצע הורחב "פרוזדור ירושלים" עד עמק האלה והגבול הורחק מהדרכים לירושלים.

מפת מבצע ההר (Wikipedia:Avi1111)

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

מתולדותיו | יוסף טבנקין

(תרפ"א-תשמ"ז, 1921-1987)

יוסף טבנקין ז"ל היה ממפקדי הפלמ"ח במלחמת השחרור. טבנקין נולד בתל אביב וגדל בעין חרוד, שירת בהגנה ובפלמ"ח, ופיקד על קורסים של מפקדי כיתות ומחלקות של "ההגנה" בג'זערה. הוא התמנה למפקד הגדוד הרביעי של הפלמ"ח, "גדוד הפורצים", ופיקד על הפשיטה לרמלה ועל הפשיטה על מחסני הצבא הבריטי בתל ליטווינסקי. במבצע נחשון פיקד על הגדוד הרביעי בגזרת שער הגיא ובירושלים, ותחת פיקודו השתתף הגדוד בקרבות רבים באזור. בהמשך פיקד טבנקין על חטיבת הראל. טבנקין נודע כמפקד עצמאי, שלא היסס לסרב לפקודות שהחשיב כמוטעות. בשנת תש"ו (1950) השתחרר מצה"ל וניהל מפעלים שונים של התעשייה הקיבוצית.

יוסף טבנקין (אלון טבנקין, Wikipedia)

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבר ומנגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרויקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף פייסבוק f, 60 סרטונים ב- בשיטות ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד קהילה או בית ספר לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
03-9250274 | inbalh@medison.co.il

דף כ"ה: ספר הישר

נס מופלא ארע ליהושע בן-נון. כאשר הוא נלחם באמורים בארץ ישראל, עמדה השמש ולא שקעה שעות ארוכות, כדי שלא ירד הלילה והוא יאלץ להפסיק את מלחמתו בהם בחושך. כך מתאר זאת הפסוק בספר יהושע: **"וַיֵּדֹם הַשֶּׁמֶשׁ וַיְרֵחַ עֹמֶד עַד יָקָם גִּי אֲבִיו הֲלֹא הִיא כְּתוּבָה עַל סֵפֶר הַיָּשָׁר".** החלק הראשון מוכן: השמש והירח עצר, עד שיהושע נקם את נקמתו באויבים. אך מה הפונה **"הלא היא כתובה על ספר הישר" מהו ספר הישר? התשובה היא שזהו**

חומש בראשית שבו כתובים מעשיהם של האבות הקדושים, המכונים "ישרים". בספר בראשית כתוב שיעקב אבינו אמר על אפרים: **"וְזָרְעוֹ יִהְיֶה מְלֵא גִּבּוֹרִים".** פונת הדברים היא שכל הגוים יתמלאו יראה ואימה מצאצאיו של אפרים. יהושע בן נון היה משכט אפרים, וכאשר עצרו השמש והירח לשעות ארוכות, כל בני האדם בכל העולם רעשו ונעשו ונפלה יראת יהושע בן נון עליהם.

דף כ"ו: עצות להגנה מפני פושעים

חז"ל העניקו עצות אחרות לאדם שנתקל בפושע:

יהודי שהולך בדרך, ולפתע מתלוצץ אליו ברנש עם פגיון לא כל כך טובות, ישתדל שהברנש ילך בצד ימין שלו, כדי שאם הברנש ינסה לעשות לו דבר-מה, יד ימין שלו תהיה זמינה ומוכנה לעצור אותו. אם הם הולכים בירידה, יהיה היהודי אחרון, כי אם הוא ילך לפני הפושע הוא עלול לדרדר אותו במדרון. אם הם הולכים בעליה - להפך, יהיה היהודי ראשון כדי שהברנש לא ידחוף אותו לאחור. על היהודי להיזהר שלא להתכופף לפני הפושע, כדי שהלה לא ינצל את ההזדמנות לתקוף אותו.

אם הפושע שואל אותו: להיכן אתה הולך? יענה לו לדרך רחוקה יותר ממה שהוא מתכנן. מדוע? כי כעת הפושע יודע שיש לפניו זמן רב לכיזע זממו, ויתכן שהוא ימנע מלתקוף את היהודי מתוך מחשבה לתקוף אותו בהמשך הדרך, וכך ינצל היהודי כי בהגיעם ליד עיר קרובה הוא יכנס לתוך העיר וינצל.

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

1. מה פירוש האיסור "לא תחנם"?
 2. אילו הלכות נלמדות מהפסוק "ולפני עור לא תתן מכשל"?
 3. מה הכוונה במילה "עור"? האם הכוונה היא דווקא לאדם עור שאינו רואה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).

את התשובות יש לשלוח במייל עד יום רביעי בשעות הצהריים: talmudisraeli@medison.co.il
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

70 שנה למדינת ישראל

1982/תשמ"ב

מלחמת לבנון הראשונה - מלחמת שלום הגליל

מלחמת לבנון הראשונה, שהחלה במבצע שלום הגליל, פרצה בשנת 1982 (תשמ"ב) בין ישראל לסוריה ולארגוני טרור פלסטינים שפעלו בלבנון. ישראל יצאה למלחמה בעקבות הסלמה בגבול לבנון והתנקשות בשלמה ארגוב, שגריר ישראל בבריטניה. כוחות קרקעיים של צה"ל נכנסו ללבנון ופתחו בלחימה נגד כוחות סוריים ופלסטיניים. בשלב הבא של הלחימה כיתר צה"ל את ביירות ולחם בתוכה, עד שעזבו אותה הכוחות הפלסטיניים והסוריים בצורה מסודרת, ואז יצא צה"ל מביירות. כוחות צה"ל נשארו בדרום לבנון עד שנת 2000 (תש"ס). המלחמה הביאה להגליית מפקדות אש"ף לתוניס, ולחיסול רוב הכוח הצבאי של הארגונים הפלסטיניים, אולם לא הצליחה להוציא את צבא סוריה מלבנון.

האצטדיון בביירות ששימש מצבור תחמושת לאש"ף לאחר שהופצץ על ידי חיל האוויר הישראלי (Wikipedia)

1982/תשמ"ב

מה התשובה?

1. יש עיר שנקראת על שמי, ובזמנו של יהושע עמדתי בשמיים. מי אני?
2. שמו של אבי הוא כשם אחת מאותיות האלף בית. מי אני ומה שם אבי?
3. שמו של אבי הוא ההיפך מ"לקיחה". מי אני ומה שם אבי?
4. במבצע ההר, פיקדתי על חטיבה שבשמה יש "הר". מי אני?
5. אני העיר בה התגורר האיש משאלה 2. מי אני?

דבר תורה לשולחן שבת

המקור לרשות שניתנה לרופאים לרפא נמצא בפסוק המופיע בפרשה שלנו: **"וְכִי יִרְבּוּ אָנָשִׁים וְהָכָה אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בָאֵבֶן אוֹ בָאֵרֶבֶךְ וְלֹא יָמוּת וְנָפַל לְמַשְׁכָּב. אָם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מַשְׁעֲנֵתוֹ וְנָקָה הַמֶּכֶה רַק שִׁבְתּוֹ יֵתֵן וְרָפָא יִרְפָּא."** מצמד המילים **"וְרָפָא יִרְפָּא"**, למד התלמוד במסכת סנהדרין: **"מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות"**.

מה החידוש בכך שיש רשות לרופאים לרפא? התשובה היא שלכאורה היינו יכולים לומר כדברי הפסוק בפרשת בשלח **"כִּי אֲנִי ה' רֹפֵאֶךָ"**, ומסיקים מזה שכאשר אדם חולה עליו לבטוח בקב"ה שהוא ירפא אותו, ולא ילך לרופאים שיטפלו בו בדרך הטבע על פי הידע והמקצועיות שלהם. כנגד המחשבה הזו בא הפסוק ואיתו דברי התלמוד שהקב"ה אומנם מרפא את חולי ישראל וצריך להתפלל על כך, אך במקביל נתן הקב"ה רשות לרופאים להיות שותפים איתו במלאכת הרפואה, ולכן על האדם החולה לעשות בו זמנית את שתי הפעולות הנדרשות לרפואה: להתפלל אל הקב"ה שירפא אותו, וללכת לרופאים שיעשו כמיטב יכולתם המקצועית כדי להביא לו מזור ורפואה.

יש לי מושג | אמה עבריה

בזמנים קדומים, כאשר לאב לא היתה יכולת לפרנס את בתו, היה באפשרותו למכור אותה לאמה בבית אנשים אחרים. הילדה היתה עובדת בביתם והם היו מפרנסים אותה עד שתגיע לבגרות ותצא לחורין. בחלק מהמקרים היה בעל הבית לוקח אותה לאישה לו או לבנו.

